

30.

Wartość uprawianego sportu

I. PROSPEKT WARTOŚCI

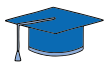
1.1. CEL OGÓLNY

Rozwój fizyczno-społeczny

1.2. CEL SZCZEGÓŁOWY

Umiejętność współzawodnictwa

1.3. CEL WYCHOWAWCZY

Formowanie postawy akceptacji samego siebie w aspekcie fizycznym

1.4. PROPONOWANE TEMATY

- Jaki jest polski kibic?
- Jaki jest sens uprawiania ekstremalnych sportów?
- Ideał wychowania człowieka u starożytnych Greków, a dzisiejszy sposób wychowywania.

1.5. ZADANIA DLA UCZNIA, SAMOWYCHOWANIE

Normy

- Sport nie jest celem samym w sobie¹.
- Sport i sfera duchowa człowieka są ze sobą wzajemnie powiązane².
- Sport uczy szacunku dla własnego ciała.

Zasady

- Dbam, aby sport nie był podporządkowany komercjalizacji.
- Wiem, że poprzez każdy czyn staję się bardziej sobą, odkrywam własne możliwości i ograniczenia.
- Jestem odpowiedzialny za swoje zdrowie, systematycznie rozwijam własną sprawność fizyczną.

1.6. ZADANIA DLA RODZICÓW

Normy

- Sport jest spotkaniem i dialogiem pomiędzy osobami.
- Sport jest szkołą pokojowego współistnienia, promuje solidarność pomiędzy ludźmi³.
- Sport jest sposobem komunikowania się różnych kultur i narodów.

¹ „Sport nie jest zwykłym ćwiczeniem mięśni, lecz szkołą wartości moralnych i wychowania do odwagi, do wytrwałości i do przezwyciężenia lenistwa i niedbalstwa. Jest oprócz tego przeciwwzględkiem na miękkość zasad, zniechęcenie i upadek ducha w porażce. Nie ma wątpliwości, że te wartości są w najwyższym stopniu przydatne do formacji osobowości traktującej sport nie jako cel samoistny, lecz jako środek pełnego i harmonijnego rozwoju fizycznego, moralnego i społecznego”. Jan Paweł II, *Przemówienie do grupy olimpijczyków*, Watykan, 24.11.1984, w: tegoż, *Nauczanie papieskie*, VII, 2, 1984, wyd. Pallottinum, Poznań 2002, s. 637.

² „Wicie dobrze, że sport, we wszystkich swoich przejawach, to nie tylko impreza sportowa, lecz bardziej jeszcze napięcie moralne. Wymaga idealnego ładunku duchowego. Sport jest połączony z ryzykiem degradacji człowieka, jeżeli nie jest wspierany i podtrzymywany przez ludzkie cnoty uczciwości, wspaniałomyślności i poszanowania praw gry, a także osoby zawodnika. Te cnoty ściśle harmonizują z duchem chrześcijańskim, ponieważ wymagają zdolności panowania nad sobą, wyrzeczenia, ofiary, pokory, a zatem postawy wdzięczności wobec Boga, który jest dawcą wszelkiego dobra, a więc także potrzebnych zalet fizycznych i umysłowych”. Tamże.

³ „Dlatego Kościół nie przestaje polecać docenienia tego cudownego narzędzia za pomocą stosownego wychowania fizycznego, które pozwalając z jednej strony uniknąć wypaczeń kultu ciała, z drugiej strony ćwiczy i ciało, i ducha w wysiłku, odwadze, równowadze, ofiarności, szlachetności, braterstwie, uprzejmości, i jednym słowem, w fair play. Sport uprawiany w ten sposób dopomoże wam nade wszystko do tego, abyście stali się obywatelami kochającymi porządek społeczny i pokój; nauczy was widzieć w zawodach sportowych już nie walki między rywalami, nie czynniki podziału, lecz pokojowe pokazy igrzyskowe, w których nigdy nie należy zapominać, nawet w potrzebnym dla osiągnięcia zwycięstwa wysiłku, o poczuciu szacunku

Zasady

- Całą rodziną uprawiamy sport, rozwijamy uczciwe współzawodnictwo.
- Wzajemnie pomagamy sobie w osiągnięciu dobrych wyników sportowych⁴.
- Poprzez sport przełamuję wszelkie bariery językowe, kulturowe i społeczne.

1.7. ZADANIA DLA SZKOŁY, WYCHOWAWCY

Normy

- Prawdziwy sport promuje ludzką godność⁵.
- Sport jest częścią kultury, współtworzy społeczeństwo.
- Sport przyczynia się do rozwoju cywilizacji miłości.

Zasady

- Na przykładach ukazuję, że w sporcie docenia się wartość każdego człowieka.
- Przedstawiam osiągnięcia polskich sportowców i porównuję je ze sportowcami innych narodów.
- Tłumaczę, że sport może przyczynić się do promowania najbardziej potrzebnych krajów.

1.8. SPOSÓB REALIZACJI

Proponuję uczniom wspólne prześledzenie filmowej relacji z zawodów w wybranej dyscyplinie sportowej. Po projekcji zapraszam do skomentowania obejrzanego materiału, do zastanowienia się, m.in.: w jaki sposób sportowcy

wobec współzawodnika”. Jan Paweł II, *Przemówienie do uczestników Igrzysk Młodzieży*, Rzym, 11.11.1981, w: tegoż, *Nauczanie papieskie*, dz. cyt., s. 165.

⁴ „Z tego Placu rozpoczynacie drogę, która prowadzi was przez ulice Rzymu, w sportowym współzawodnictwie, w którym chodzi o przybycie na metę we właściwym czasie i przy wzajemnej pomocy”. Jan Paweł II, *Przemówienie do uczestników III Maratonu Ekologicznego*, Watykan, 11.11.1981, w: tegoż, *Nauczanie papieskie*, dz. cyt., s. 226.

⁵ „Umiejcie dlatego odznaczać się prawością i uczciwością, opanowaniem swojego stanu fizycznego i swoich odruchów, szacunkiem dla osoby i doskonałością duchową. Chodzi o wartości, które zdobyte dzisiaj za pomocą sportu, będą wam służyć zawsze, również kiedy ciałom nie będzie już odpowiadało wymaganiom gry, ale «mecz» życia będzie domagał się również waszego zaangażowania ludzkiego”. Jan Paweł II, *Pozdrowienie dla kierowników i sportowców z Cagliari*, Watykan, 28.03.1981, w: tegoż, *Nauczanie papieskie*, dz. cyt., s. 387.

odnosili się do siebie, jaki jest najlepszy wynik w danej dziedzinie, jakie narodowości brały udział w zawodach, czy sportowiec może być dla mnie autorytetem moralnym i dlaczego?

1.9. OSIĄGNIĘCIA, EFEKTY

Młody człowiek wie, że sport nie może utracić wymiaru ludzkiego⁶. Ze sportu czerpie radość życia, dobre samopoczucie, rozwija swoją kondycję fizyczną. Sport uczy prawdziwej rozrywki, motywuje do przekraczania siebie samego. Człowiek tak pojmujący sport nie żywi wrogości wobec rywali. Sport jest narzędziem do budowania braterskich więzi, wzbudzania szacunku dla innych sportowców i nawiązywania z nimi dialogu⁷. Angażowanie się w uprawianie danej dyscypliny sportowej wiąże się z kształtowaniem zdrowego współzawodnictwa i eliminowaniem sytuacji konfliktowych. W uprawianiu sportu człowiek uświadamia sobie, że sport rozwija go, kształtuje w nim wartości moralne, przez co pomaga budować relacje w społeczeństwie.

1.10. ZAGROŻENIA

Działalność sportowa może prowadzić do zagrożeń moralnych, a nawet utraty życia ludzkiego. Sport bywa rozumiany przez młodego człowieka tylko jako zacięta rywalizacja lub też dążenie do doskonałości fizycznej – staje się jedyną motywacją. Taka postawa może spowodować nieumiejętność współpracy w grupie, jak i nieumiejętność ponoszenia porażek. Młody człowiek nieprzyzwyczajony do wysiłku, systematycznych ćwiczeń, zacznie stosować środki dopingowe, aby osiągnąć dobry wynik sportowy. Przyjęcie w sporcie postawy biernego kibica może stać się przyczyną zaniechania czynnego uprawiania sportu.

⁶ „Jednym słowem ciało musi być podporządkowane duchowi, który daje światło, wytchnienie i siłę życiu i który sprawia, że jesteście dzielnymi sportowcami, dzielnymi obywatelami i dzielnymi chrześcijanami”. Jan Paweł II, *Pozdrowienie dla piłkarzy z Turynu*, Watykan, 13.02.1984, w: tegoż, *Nauczanie papieskie*, dz. cyt., s. 180.

⁷ „Czas wolny winien być przeznaczony w sposób właściwy na relaks duchowy oraz wzmacnianie zdrowia ducha i ciała tak przez zgodne z upodobaniami zajęcia i studia, podróże do innych krajów (turystyka), dzięki którym doskonałą się zdolności człowieka, a ludzie ubogacają się we wzajemnym poznaniu, jak również przez ćwiczenia i aktywność sportową, które pomagają w zachowaniu psychicznej równowagi i pojedynczym osobom, i wspólnotom, jak również przyczyniają się do wytwarzania się braterskich związków pomiędzy ludźmi należącymi do wszystkich środowisk, narodów i ras”. KDK 61.

II. PEDAGOG

2.1. TREŚĆ MATERIAŁU

Wartość uprawianego sportu rozbudza w nas umiejętności współzawodnicstwa, szacunku dla rywala, podnosi naszą kondycję fizyczną i ogólną sprawność. Sport uczy także szacunku dla własnego ciała. Może być również spotkaniem różnych kultur, czy nacji.

2.2. LITERATURA WYBRANA Z KOMENTARZEM

Powieść Aleksandra Kamińskiego powstała w 1943 roku. Opowiada historię działalności grupy harcerzy, należących do 23 Warszawskiej Drużyny Harcerskiej. Jest to opowieść o przyjaźni, o młodych ludziach i ich walce z okupantem. Książka powstała na podstawie autentycznych wydarzeń, które Aleksander Kamiński usłyszał od jednego z harcerzy – Tadeusza Zawadzkiego „Zośki”. *Kamienie na szaniec* były najgłośniejszą książką okupowanej Warszawy. Została przyjęta z wielkim entuzjazmem przez młodzież i po dziś dzień uczy nas, co to jest prawdziwa przyjaźń, braterstwo i poświęcenie dla dobra ukochanej ojczyzny.

Rudy i Alek mieli wyjątkowo szczęśliwe warunki młodości: dobry dom, dobra szkoła, dobra organizacja młodzieżowa; a wszystkie te czynniki współdziałały ze sobą i wzajemnie się wspierały. Jakżeż – niestety – niewielu jeszcze chłopców w Polsce ma takie warunki młodości. Oczywiście szkoła, dom, środowisko koleżeńskie ogromnie ułatwiły dobry start życiowy tym chłopcom. Ale nie popełnijmy błędu złej oceny: o poziomie sportowca nie decyduje nawet najlepsze boisko ani najbardziej wygodny ubiór, ani skrupulatne przestrzeganie trybu życia sportowego – o poziomie sportowca decyduje co innego: jego istotne uzdolnienia sportowe i jego praca nad sobą. To porównanie jest odpowiedzią na pytanie o rolę dobrych warunków młodości Rudego, Alka i niektórych ich kolegów.

A. Kamiński, *Kamienie na szaniec*, wyd. Nasza Księgarnia, Warszawa 2018, s. 62, 67.

W przytoczonym cytacie odnajdziemy słowa, które odnoszą się do wartości uprawianego sportu. Aleksander Kamiński słusznie zauważa, że w sporcie bardzo ważne są uzdolnienia, a szczególnie praca nad samym sobą. Nie jest ważne pochodzenie, wygodny ubiór sportowy i inne udogodnienia. Prawdziwy talent narodzi się wszędzie i gdy tylko go odkrywamy, to od nas zależy, czy będziemy go dalej szlifować, czy też nie.

III. NAUCZANIE RELIGIJNE

3.1. NAUCZANIE PAPIESKIE

Jan Paweł II, *Homilia wygłoszona w czasie nabożeństwa czerwcowego*, Elbląg 6.06.1999, w: tegoż, *Pielgrzymki do Ojczyzny*: 1979, 1983, 1987, 1991, 1995, 1997, 1999, 2002. Przemówienia, homilie, Społeczny Instytut Wydawniczy Znak, Kraków 2006, s. 1035.

Każdy rodzaj sportu niesie za sobą bogaty skarb wartości, które zawsze trzeba sobie uświadamiać, aby móc je urzeczywistnić. Ćwiczenie uwagi, wychowywanie woli, wytrwałość, odpowiedzialność, znoszenie trudu i niewygód, duch wyrzeczenia i solidarności, wierność młodym, abyście żyli zgodnie z wymaganiami tych wartości, abyście w życiu byli zawsze ludźmi prawymi, uczciwymi i zrównoważonymi, ludźmi, którzy budzą zaufanie i nadzieję.

W Liście do Rzymian Apostoł Paweł szerzej jeszcze wypowie się na temat owego „kształtowania się mocy w słabości”, owego duchowego hartowania się człowieka wśród doświadczeń i ucisków, które jest szczególnym powołaniem uczestników cierpień Chrystusowych.

SD 23.

Serdecznie witam pielgrzymów angielskojęzycznych obecnych na tym spotkaniu na modlitwie „Anioł Pański”. Ze szczególną radością pozdrawiam uczestników turnieju piłki ręcznej „Interamnia World Cup”, który odbywa się w Teramo we Włoszech. Uczestnicy tego turnieju pochodzą z przeszło stu krajów, z których niektóre są w konflikcie. To pokojowe spotkanie zawodników jest jednakże przykładem, że sport może nas połączyć w duchu przyjaźni między narodami i kulturami. Sport to rzeczywiście znak, że pokój jest możliwy.

Benedykt XVI, *Wakacje – czas refleksji i modlitwy. Rozważanie przed modlitwą «Anioł Pański»*, 8.07.2007, [online:] https://opoka.org.pl/biblioteka/W/WP/benedykt_xvi/modlitwy/ap_08072007.html [dostęp: 15.05.2021].

3.2. PISMO ŚWIĘTE

Czyż nie wiecie, że ciało wasze jest przybytkiem Ducha Świętego, który w was jest, a którego macie od Boga, i że już nie należycie do samych siebie? Za wielką bowiem cenę zostaliście nabyci. Chwalcie więc Boga w waszym ciele.

1 Kor 6,19-20.

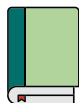
3.3. KATECHIZM KOŚCIOŁA KATOLICKIEGO

Chociaż nauka moralna wzywa do poszanowania życia fizycznego, nie czyni z niego wartości absolutnej. Sprzeciwia się ona mentalności neopogańskiej, która zmierza do szerzenia kultu ciała, do poświęcenia mu wszystkiego, do bałwochwalczego stosunku do sprawności fizycznej sukcesu sportowego. Z powodu selektywnego wyboru, jakiego dokonuje między silnymi a słabymi, mentalność ta może prowadzić do wypaczenia stosunków międzyludzkich.

KKK 2427;
por. 990; 2291.

IV. LITERATURA

- Benedykt XVI, *Wakacje – czas refleksji i modlitwy. Rozważanie przed modlitwą «Anioł Pański»*, 8.07.2007, [online:] https://opoka.org.pl/biblioteka/W/WP/benedykt_xvi/modlitwy/ap_08072007.html [dostęp: 15.05.2021].
- Boży doping*, red. T. Balon-Mrocza, Dom Wydawniczy Rafael, Kraków 2000.
- Dziubiński Z., *Przesłanie Ojca Świętego Jana Pawła II do świata sportu*, Wydawnictwo Salezjańskie, Warszawa 2000.
- Dziwisz S., *Więcej sportu...*, Dom Wydawniczy Rafael, Kraków 2006.
- Górski K., *Piłka jest okrągła*, wyd. Expol, Łódź 2004.
- Huntsman J., *Zwycięzcy nie oszukują*, tłum. T. Rzychoń, wyd. Helion, Gliwice 2005.
- Jan Paweł II, *Homilia wygłoszona w czasie nabożeństwa czerwcowego*, Elbląg 6.06.1999, w: tegoż, *Pielgrzymki do Ojczyzny: 1979, 1983, 1987, 1991, 1995, 1997, 1999, 2002. Przemówienia, homilie*, Społeczny Instytut Wydawniczy Znak, Kraków 2006, s. 1030-1035.
- Jan Paweł II, *List apostolski Salvifici doloris do biskupów, kapłanów, rodzin zakonnych i wiernych Kościoła katolickiego o chrześcijańskim sensie ludzkiego cierpienia*, w: tegoż, *Dzieła zebrane*, t. 3, *Listy*, Wydawnictwo M, Kraków 2007, s. 221-245.
- Jan Paweł II, *Pozdrowienie dla kierowników i sportowców z Cagliari*, Watykan, 28.03.1981, w: tegoż, *Nauczanie papieskie*, IV, 1, 1981, Poznań 1989, s. 387-388.
- Jan Paweł II, *Pozdrowienie dla piłkarzy z Turynu*, Watykan, 13.02.1984, w: tegoż, *Nauczanie papieskie*, VII, 1, 1984, wyd. Pallottinum, Poznań 2002, s. 180.
- Jan Paweł II, *Przemówienie do grupy olimpijczyków*, Watykan, 24.11.1984, w: tegoż, *Nauczanie papieskie*, VII, 2, 1984, wyd. Pallottinum, Poznań 2002, s. 637-638.
- Jan Paweł II, *Przemówienie do uczestników Igrzysk Młodzieży*, Rzym, 11.11.1981, w: tegoż, *Nauczanie papieskie*, IV, 2, 1981, wyd. Pallottinum, Poznań 1989, s. 165-166.

Jan Paweł II, *Przemówienie do uczestników III Maratonu Ekologicznego*, Watykan, 11.11.1981, w: tegoż, *Nauczanie papieskie*, IV, 2, 1981, wyd. Pallottinum, Poznań 1989, s. 226.

Kamiński A., *Kamienie na szaniec*, wyd. Nasza Księgarnia, Warszawa 2018.

Kongregacja Nauki Wiary, *Katechizm Kościoła Katolickiego*, wyd. Pallottinum, Poznań 2002.

Matuszewska E., *Uciec jak najwyżej. Niedokończone życie Wandy Rutkiewicz*, wyd. Iskry, Warszawa 2004.

Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu. Biblia Tysiąclecia, wyd. Pallottinum, Poznań 2012.

Tuszyński B., *Za cenę życia. Sport Polski walczącej 1939-1945*, wyd. Studio Emka, Warszawa 2006.

Wyrzykowski K., *Robert Korzeniowski. I oto chodzi*, wyd. Studio Emka, Warszawa 2005.

